નઝીરમાંથી ચુંટી કાહડેલી ગઝલો.

૨૫૬૩

અઘરા શબ્દોના અર્થ સહિત

(ગુજરાતી હરફે)

પ્રસિદ્ધ કરનાર

અબદુલા નેરાજ મનજી.

મદરસએ અંજુમને ઇસલામના માસ્ટર.

પારશી પ્રીંટીંગ પ્રેસમા ફ. પા. ખંબાતાએ છાપી.

સવંત ૧૯૩૯ સને ૧૮૮૩

કીમત આના પાંચ.

૨૪૬૩

કુરાનમાંથી ચુંટી કાઢેલી ગઝલો.

ખુદા સરવે ઠેકાણે છે તે વિષે.

---

૧ વોહ રંગ કહીં લઅલે [૧]બદખશાન મેં આયા
નીલમમેં કહીં ગૌહરે [૨]ગલતાન મેં આયા;
યાકૂતમેં અલમાંસ મેં મરજાન મેં આયા
જબ [૩]હુસ્ને અઝલ પરદએ [૪]ઇમકાન મેં આયા
એ રંગસે હર રંગ હરએક શાન મેં આયા.

૨ [૫]બો હોકે હરએક ફૂલકે પત્તે મેં બસા હુએ
મોતીમેં હુવા [૬]આબ [૭]સિતારો મેં [૮]ઝિયા હુએ;
તનહા ન હમારે હી વોહ [૯]શાહ રગસે મિલા હુએ
નઝદીક હૈ વોહ સબસે જહાં ઉસસે ભરા હૈ
જબ [૧૦]ચશ્મ ખુલી દિલકી તો પેહેછાનમેં આયા.

૩ કયા [૧૧]અરઘો [૧૨]સમા હૂરો [૧૩]મલક દેવ પરી જીન
કયા [૧૪]વહશી વ [૧૫]તાએર નહીં એક દમ કોઇ ઉસ બિન;
હર રાત યહી બાત યહી ઝિકર હૈ હર [૧૬]છીન
અવ્વલ વહી આખર વહી ઝાહેર વહી [૧૭]બાતિન
[૧૮]મઝકૂર યહી આયતે કુરઆન મેં આયા.

---

૧ ચલકતું, ૨ રોશન, ૩ ખુદાની કુદરત, ૪ હસ્તી, ૫ વાસ, ૬ પાણી, ૭ તારાઓ, ૮ પ્રકાશ, ૯ ધોરી નસ, ૧૦ આંખ ૧૧ જમીન, ૧૨ આસમાન, ૧૩ ફ઼રેશતા, ૧૪ જંગલી- ૧૫ પંક્ષી, ૧૬ પલ, ૧૭ છુપો, ૧૮ બયાન,

ખુદાની બુજરગી વિષે.

૧ અએ દિલ તું કહીં જાકે ન અપની ઝબાન હિલાએ.
ઔર દરદ અપને દિલકા કિસીકો તું મત સુનાએ.
માંગ ઉસસે જીસકે હાથસે તું પેટ ભરકે ખાય.
મશહૂર યેહ [1]મિસલ હૈ કહું કયા મૈં તુજસે હાય.
[2]**ગએર** અઝ ખુદાકે કિસમે હૈ કુદરતકે હાથ ઉઠાય
મકદૂર કયા કિસીકા વહી દ વહી દિલાએ.

૨ કાદર [3]કદીર ખાલકો હાકિમ હકીમ હૈ.
માલક [4]મલીક. [5]હય્ય [6]તવાના કદીમ હૈ.
દાનો જહાંમે ઝાત ઉસીકી કરીમ હૈ.
યઅને ઉસીકા નામ [7]ગફુરૂર રહીમ હૈ.

(ગએર ૨)

૩ [8]સત્તાર [9]ઝુલ જલાલ ખુદાવંદ [10]કરદિગાર.
રઝાક [11]કારસાઝ મદદગાર દોસ્તદાર.
ઇનસાન દેવ જીન વ પરી [12]ફીલો [13]મુરોમાર.
જારી ઉસીકે હાથસે હૈ સબકે કારોબાર.

(ગએર ૩)

---

૧ કહેવત, ૨ સિવાય, ૩ ઠેરાવવા વાળો, ૪ ધણી,
૫ જીવતો, ૬ તાકત વાળો, ૭ બક્ષવા વાળો
રહેમ કરવા વાળો, ૮ એબ છુપાવવા વાળો,
૯ બુજરગી વાળો, ૧૦ કામનો કરવા વાળો,
૧૧ બગડેલા કામને સુધારવા વાળો, ૧૨ હાથી, ૧૩ કીડી અને સાંપ,

૪ કેહુને કે તઇ [૧]અગરચ્ચે વોહુ અબ [૨]બે નિયાઝ હૈ.
પર સબ [૩]નિયાઝ મંદાકા ઉસપર હી [૪]નાઝ હૈ.
જીતને હૈં બંદ સબકા વોહુ [૫]બંદહુ નવાઝ હૈ.
જીતની હૈ ખલ્ક સબકા વહી કાંરસાઝ હૈ.

(ગઅેર ૪)

૫ અહુલે જહાંમેં જીતને [૬]તવાં. સબકા છોડ હાથ.
નઇ પાઉં પડ કિસીકે તું અએ દિલ ન જોડ હાથ.
દો હાથ વાલે જીતને હૈં ઇન સબસે [૭]મોડ હાથ.
ઉસસેહી માંગ જીસ્કે હૈં અબ સો કડોડ હાથ.

(ગઅેર ૫)

૬ ઇસકે સિવા કિસીકે કને ગર તું જાએગા.
ઇસ આબરૂકો અપની તું નાહુક ગંવાએગા.
શરમિંદા હો કે યૂંહી તું ખાલી ફિર આએગા.
બિન હુકમ ઉસ્કે યાર તું એક જવ ન પાએગા.

(ગઅેર ૬)

૭ ગરવોહુ દિલાયા ચાહેતો દુશમનસે લા દિલાએ.
ઔર જો નદે તો દોસ્ત ભિ ફિર અપના મુંહુ છુપાએ.
બિન હુકમ ઉસ્કે રોટીકા ટુકડા ન હાથ આએ.
ગર ચિલ્લુ પાની માંગે તો હરગીઝ ન કોઇ પિલાએ.

(ગઅેર ૭)

---

૧. જોકે, ૨ બેપરવા, ૩ તવંગર, ૪ ઉમેદ,
૫ બંદાપર મેહેરબાની કરવા વાળો, ૬. તાકતવાળા,
૭ પાછું ખેંચવું,

દુનિયાની લાલચ વિષે.

૧ [1]ટુકહિરસ [2]રહવા કો છોડ મિયા મત દેસ બ દેસ ફિરે મારા
[3]કઝાક [4]અજલકા લૂટે હૈ દિન રાત બજા કર નકકારા;
કયા [5]બધીઆ ભેંસા માલ [6]શુતર કયા ગુની પલ્લા [7]સર ભારા
કયા ઘઊં ચાવલ કયા મૂઠ મટર કયા આગ ધુવાં ઔર અંગારા
સબ ઠાઠ પડા રેહજાવેગા જબ લાદ ચલેગા [8]બનજારા.

૨ ગરતું હૈ લખ્ખી બનજારા, ઔર ખેપભી તેરી ભારી હૈ
અએ ગાફિલ તુજસેભી ચડતા એક ઔર બડા બેપારી હૈ;
કયા શકકર મિસરી કંદગિરી કયા [9]સાંભર મિઠા ખારી હએ
કયા દાખ [10]મુનકકા [11]સૂંઠ મિરચ કયા કેસર લવંગ સુપારી હૈ.

(સબ ઠાઠ ૨)

૩ તૂ બધિઆ લાદે બૈલ ભરે જો પૂરબ પછમ જાવેગા
યા [11]સૂદ બઢા કર લાવેગા યા [12]ટોટા ઘાટા પાવેગા;
કઝાક અજલકા રસ્તેમેં જબ ભાલા માર ગિરાવેગા
ધન દૌલત નાતી પોતા કયા એક કુત્તા કામ ન આવેગા.

(સબ ઠાઠ ૩)

૪ જબ ચલતે ચલતે રસ્તેમેં યેહ ગોન તેરી ઢલ જાવેગી.
એક [13]બધીયા તેરી મટીપર ફિર ઘાંસ ન ચરને આવેગી.

---

૧ જરા, ૨ લોભ, ૩ લુટારો, ૪ મોત, ૫ બેલ,
૬ ઊંઠ, ૭ માથા પરનું ભાર, ૮ મુસાફર, ૯ નીમક
૧૦ સુકી દ્રાખ ૧૧ ફાયદો, ૧૨ નુકસાંન, ૧૩ બેલ

યેહ ખેપ જો તુંને લાદી હૈએ અબ હિસ્સોંમે બટ જાવેગી.
ધી પુત જંવાઇ બેટા કયા બનજારત પાસ ન આવેગી.

[સબ ઠાઠ ૪]

૫ યેહ ખેપ ભરે જો જાતા હૈ યેહ ખેપ મિયાં મતગિન અપની.
અબ કોઇ ઘડી પલ [1]સાઅંતમેં યેહ ખેપ બદનકી હૈ કફની.
કયા થાલ કટોરે ચાંદીકે કયા પીતલકી ડબિયા ઘીની.
કયા બરતન સોને ચાંદીકે કયા મિટીકી હંડીયા ચીની.

(સબ ઠાઠ ૫)

૬ યેહ ધુમ ધડકકા સાથ લિયે કયું ફિરતા હૈ જંગલ જંગલ.
એક [2]તિનકા સાથ નજાવેગા [3]મૌકુફ હુવા જબ [4]અન ઔર જલ.
ઘર બાર [5]અટારી [6]ચોપારી કયા ખાસા તનસુખ ઔર મલમલ.
કયા [7]ચિલ્મુ પરદે ફરશ નયે કયા લાલ પલંગ ઔર રંગમહલ.

[સબ ઠાઠ ૬]

૭ કુછ કામ ન આવેગા તેરે યેહ લઅલ ઝમરૂદ [8]સીમ વ ઝર.
જબ પુંજી બાટમેં બિખરેગી હરઆન બનેગી જાન ઉપર.
નોબત નકકારે બાન નિશાન દૌલત હશમત ફોજો લશકર.
કયા મસનદ તકિયે મુલ્ક મકાન કયા ચોકી કુરસી તખ્ત છતર.

(સબ ઠાઠ ૭)

૮ કયું જીપર બોજ ઉઠાતા હૈ ઇન ગોનો ભારી ભારીકા.
જબ મૌત લુટેરા આન પડા ફિર ગોન નહીં હૈ યારી કી.

---

૧ કલાક, ૨ તણખું, ૩ બંદ, ૪ દાણો પાણી, ૫ એક માળવાળો ૬ચાર માળવાળો ૭ ચક ૮ રૂપું, ૯ સોનું, ૧૦ જરની કીનારી

કયા સાઝ જડાવો [6]ઝર ઝેવર કયા [10]ગોટેથાન કિનારી કે
કયા ઘોડે જીન સુંનેરીકે કયા હાથી લાલ અમારીકે.

[સબ ઠાઠ ૮]

રોટી વિષે.

૧ રોટીસે જીસ્કા નાક તલક પેટ હૈ ભરા
કરતા ફિરે હૈ કયા વોહ ઉછલ કૂદ [1]જા બજા;
દીવાર [2]ફાંદ કર કોઇ [3]કોઠા ઉછલ ગયા
ઠઠા હંસી શરાબ [4]સનમ સાકી ઇસ સિવા
સો સો તરહ કી ધૂમ મચાતી હૈ રોટીયાં.
૨ રોટી ન પેટમેં હો તો ફિર કુછ [5]જતન ન હો
મેલેકી સૈર ખ્વાહશો બાગો [6]ચમન ન હો;
ભૂખે ગરીબ દિલકી ખુદાસે લગન ન હો
સચ હી કહા કિસીને કે ભૂખી ભજન ન હો
અલ્લાહકી ભી યાદ દિલાતી હૈં રોટીયાં.
૩ કપડે કિસીકે લાલ હૈં રોટીકે વાસ્તે
લંબે કિસીકે બાલ હૈં રોટીકે વાસ્તે;
સબ [7]કશ્ફ ઔર કમાલ હૈ રોટીકે વાસ્તે
જીતને હૈં રૂપ સબ્ યેહ દિખાતી હૈં રોટીઆં.

---

૧ ઠેકાણે ઠેકાણે, ૨ કુદીને, ૩ માળો ૪ માશુક, ૫ સંભાળ
૬ ફુલવાડી, ૭ કરામત

આટા દાલ વિષે.

૧ કયા કહું યારો મેં નકશા ખલ્ક કી અહવાલકા
[1]અહલે દૌલતકા ચલન યા મુફલિસો કંગાલકા;
યેહ બયાં તો [2]વાકઇ હૈ હર કિસીકે હાલકા
કયા તવંગર કયા ગની કયા પીર ઔર કયા બાલકા
સબકે દીલકો ફિકર હૈ દિન રાત આટે દાલકા.

૨ ગર ન આટે દાલકા અંદેશા હોતા [3]સિદ્દેરાહ
તો ન ફિરતે [4]મુલ્કગીરી કો વઝીરો બાદશાહ;
સાથ આટે દાલકે હૈ હશમતો ફૌજો સિપાહ
જા બજા ગઢકોટસે લડતે હુએ ફિરતે હૈં આહ.

[સબકે ૨]

૩ ગર ન આટે દાલકા હોતા કદમ યહાં [5]દરમિયાન
મુનશીઓ મીરો વઝીરો [6]બખ્શીઓ નવાબ ખાંન;
જાગતે દરબારમેં કયું આધી આધી રાત હાં
કયા અજબ નકશા પડા હૈ આહ કયા કહીએ મિયાં.

[સબકે ૩]

૪ અબ જીન્હે અલ્લાહને યહાં કરદીઆ [7]કામિલ ફકીર
વોહ તો બેપરવા સખી દાતા હૈં આપહી [8]દીલપઝીર;
ઔર જીતને હૈં વોહ સબ હૈં દાલ આટે કે [9]અસીર
ઉન ગરીબોં કીભી અબ યેહ શીકલ હૈગી અએ નઝીર.

[સબકે ૪]

---

૧ પઇસા વાલા, ૨ ખરેખર, ૩ અટકાવ, ૪ મુલક લેવું,
૫ વચમાં, ૬ જકાત ધરની લેવા વાળો, ૭ પુરો કમાલ વાળો,
૮ ખુશી, ૯ કેદી,

આટા દાલ વિષે.

૧ આટેકે વાસ્તે હૈ [1]હવસ મુલ્કો માલકી
આટા જો [2]પાલકી હૈ તો હૈ દાલ [3]નાલકી;
આટે વ દાલસે હી દુરસ્તી હૈ હાલકી
ઇસસે હૈ સબકી ખુબી જો હૈ હાલ [4]કાલકી.
સબ છોડો બાત તુત્તી વ [5]પુદડી વ લાલકી
યારો કુછ અપની ફિકર કરો આટે દાલકી.

૨ ઇસ આટે દાલહીકા જો આલમમે હૈ [6]ઝુહૂર
ઇસસેહી મુંહપે નૂર હૈ ઔર પેટમેં [7]સુરૂર;
ઇસસેહી આકે ચડતા હૈ ચેહેરેપે સબકે નૂર
શાહો ગદા અમીર ઇસીકે હૈં સબ મઝુર.

(સર્માજે)

૩ કમરીને કયા હુવા જો કહા હક્કસિરર હું
ઔર ફાખતાભી બૈઠકે કેહતા હૈ કહુ કહૂ;
વોહ ખેલ ખેલો જીસસે હો તુમ જગમે [8]સુરખરૂ
સુનતે હો અએ અઝીઝો ઇસીસે હૈ આબરૂ.

(સબ ૩)

૪ છે પૈસેકે જો ઇશ્કમેં દિલકો લગાએગા;
તો. પેટ ભરકે ખાએગા કુપડે બનાએગા

---

૧ લાલચ, ૨ પાલખી, ૩ પરદાવાળી પાલખી, ૪ વાતચીત
૫ ચક્ષી, ૬ રંગીન ચક્ષી, ૭ ખુશી ૮ લાલ ખેહેરો

તોતેકો પાલ કરકે હક અલ્લાહ પહાએગા
નાહકકો [1]સિર ખપાએગા કોડી ન પાએગા. સબ ૬
જીન પાસ ચાર પૈસે વહી હૈ યહાં અમીર
ઔર જીનકે પાસ કુછ નહીં વો હૈં બડે ફકીર;
ઔર જીતને [2]પેશવર હું યહાં [3]ખુરદ ઔર [4]કબીર
રોટીકા [5]સિલસિલા હૈ બડા કયા કહું નઝીર.
સબ ૭

રૂપીઆ વિષે.

[6]ઝમકા નઝર આતા હૈ હરએક [7]ઐશકી શયકા
દુનીયામેં અજબ રૂપ [8]ઝલકતા હૈ રૂપિયે કા.
ઇસ રૂપસે ગરમીકે ભી સામાન [9]અયાન હૈં
[10]ખસખાન હૈં છિડકે હુએ ઔર અતર [11]ફશાં હૈં;
ઉનકીભી જીધર દેખિએ ઠંડક કે નિશાંન હૈં
ઔર [12]શાબકોભી સોનેકુ હવા ઔર મકાંન હૈં.
ઝમકા ૨

પોશાક ઝમકદાર બનાતે હૈ ઇસીસે
હશ્મતકે ચમનકાર બનાતે હૈં ઇસીસે;
મેહલાત [13]નમુદાર બનાતે હૈં ઇસીસે
[14]બાગાત ચમનઝાર બનાતે હૈં ઇસીસે ઝમકા ૩

---

૧ માથું દુખવશે, ૨ ધંધાદારી. ૩ નાના, ૪ મોટા, ૫ પ્રતાપ.
૬ પ્રકાશ, ૭ આરામની ચીજો, ૮ ચલકેછે, ૯ જાહેર.
૧૦ ખુશબો, ૧૧ છાંટેલું ૧૨ રાતની વખતે, ૧૩ શોભાયમાન.
૧૪ બગીચા.

ઝાહેરમેં તો એ દોસ્તો રાહત હૈ ઇસીસે
હરઆન દિલોજાન કો [1]મસરરત હુએ ઇસીસે;
હર બાતકી ખુબી વ ફરાગત હૈ ઇસીસે
[2]આલમમેં નઝીર અશરતો [3]ફરહત હૈ ઇસીસે. ઝમકા ૪

બખીલી વિષે.

ઝરકી જો મોહોબત તુજે પડ જાએગી બાબા
દુઃખ ઇસમેં તેરી રૂહ બોહોત પાએગી બાબા;
હર ખાનેકો હર પીનેકો તરસાએગી બાબા
તું યાદ યેહ રખ બાત કે જબ આવેગી સખતી
[4]ખુશકી મેં તેરી નાવ યેહ ડુબવાએગી બાબા.
દૌલત જો તેરે ઘરમેં ફુલી હૈ જો મિસલે ફૂલ
[5]મરદુદ ભી યેહ કરતી હુએ ઔર કરતી હુએ [6]મકબુલ;
જો ચાહે તેરે સાથ ચલે યહાંસે એ [7]મજહુલ
[8]ઝિનહાર ખબરદાર હો ઇસ બાત પે મત ફૂલ
યેહ [9]ખંદી તેરે સાથ નહીં જાવેગી બાબા.
યેહ તો ન કિસી પાસ રહી હૈ ન રહેગી
જો ઔરસે કરતી રહી વોહ તુજસે કરેગી;
કુછ શક નહીં ઇસમેં જો [10]બઢી હુએ સો ઘટેગી
જબતકતું જીએગા તુજે યેહ ચૈન ન દેગી

---

૧ ખુશી, ૨ દુનિયા, ૩ ખુશી, ૪ જમીન, ૫ ધિકારવા જોગ, ૬ પ્યારો; ૭ નાદાન, ૮ કદી, ૯ લુચ્ચી, ૧૦ વધી,

ઔર મરતે હુવેપર યેહ ગઝબ લાવેગી બાબા.
જબ મૌતકા હોવેગા તુજે આનકે [૧]ધડકા
ઔર [૨]નઝઅ તેરી આનકે દમ દેવેગી ભડકા;
જબ ઉસમેં જો અટકેગા ન દમ નિકલેગા [૩]હડકા
કુવેમેં રૂફીએ ડાલકે જબ દેવેંગે [૪]ખડકા
તબ તનસે તેરી જાન નિકલ જાવેગી બાબા.
તું લાખ અગર માલકે [૫]સંદુક ભરેગા
હુએ યેહ તો યકીન આખિરશ એક દિન તું મરેગા;
ફિર બઅદ તેરે ઇસપે જો કોઇ હાથ ધરેગા
વોહ નાચ મઝા દેખેગા ઔર અએશ કરેગા
ઔર રૂહ તેરી કબરમે ચિલ્લાએગી બાબા.
ઉસ્કે તો વહાં ઢોલકો [૬]મિરદંગ બજેંગે
ઔર રૂહ તેરી કબરમેં [૭]હસરતસે જલેગી;
વોહ ખાવેગા ઔર તેરે તઈં આગ લગેગી
તા [૮]હશર તેરી રૂહકો ફિર [૯]કલ ન પડેગી
ઐસાહી તુજે [૧૦]ગોરમે તડપાવેગી બાબા.
ગર હોશ હૈ તુજમેં તો બખીલીકા નકર કામ
ઇસ કામકા આખિરકો બદી હોતા હૈ [૧૧]અનજામ;
થુકેગા કોઇ કહકે કોઇ દેવેગા [૧૨]દુશનામ
ઝિનહાર ન લેગા કોઇ હર સુબ્હો તેરાનામ
[૧૩]પૈઝારેં તેરી લાશપે લગવાવેગી બાબા
કહેતા હૈ નઝીર અબજો યહ બાતેં તુજે [૧૪]હરઆન

---

૧ ધાસ્તી, ૨. જાનનું નિકલવું, ૩ હાડકું ૪
૫ પેટી, ૬ વાજા. ૭ અફસોશ, ૮ કીઆમત,
૯ આરામ, ૧૦ કબર, ૧૧ છેડો, ૧૨ ગાળો, ૧૩ જોડા,
૧૪ હર વખતે.

ગર મુરદ હે આકીલ તો ઇસે જાુઠ તુ મતજાન;
ટુક ગૌરસે કર ગંજપે કારૂનકે ઝરા ધ્યાન
જૈસીહી ઉસે ઊસને કીયા ખુબ પરેશાન
વૈસાહી મઝા તુજકો ભી દિખલાવેગી બાબા.

તનદુરસ્તી વિષે.

[1]દુ:ખકી દૌલત હો તો ઉસ્કો ભી [2]તબાહી બૂજીએ
સુખસે રેહના ખલ્કમેં ખુશ [3]દસ્તગારી બૂજીએ;
રોશનીકો ગમકે હરજાકી [4]સિયાહી બૂજીએ
[5]સેહતો હુરમત કો નિત [6]હશમત પના હી બૂજીએ.
તનદુરસ્તીકો [7]નિપટ ફઝલે ઇલાહી બૂજીએ
આબરૂસે જગમે રેહના બાદશાહી બૂજીએ.
સેહતો હુરમતસે યહાં અલ્લાહ ગર કરદે નિબાહ
ઇસ બરાબર કૌનસા હએ ફિર જહાંમેં [8]ઇઝોજાહ;
અબજો હમ ઇસ બાતકે રૂતબે કા કરતે હૈ નિગાહ
કયા કિસી આકેલ ને યેહ [9]નુકતા લિખા હએ વાહવાહ.

(તનદુરસ્તી)

ઉસ્કે સબ મોહતાજ હૈં અબ શાહ સે લે તા ગદા
જીસસે તન સાલિમ રહે ઔર પેટ હુરમતસે ભરા;
આબરૂ ઔર તનદુરસ્તી જીસ્કો હકને કી [10]અતા

---

૧ પીડા, બીમારી. ૨ નાશ. ૩ કાંમ ૪ અંધારૂં.
૫ તનદુરસતી. ૬ આબરૂ. ૭ બિલકુલ. ૮ ઇજત તથા બુજરગી.
૯ બારીક વાત. ૧૦ આપી.

ફિર જહાં મે ઉશ સા યારો ફ્રેન્સા હૂએ બાદશાહ.

(તનદુરસ્તી)

દૌલતેં જીતની હુએં સબ ઇન દૌલતોંસે હુએ તલે
આબરૂ અલ્લાહ રખે ઔર ઉમર હુરમતસે કટે;
ઇજ્જતો હુરમત બડી દૌલત હે અલ્લાહ સબકો દે
હર ઘડી હરઆન હરદમ ખલ્કમેં પ્યારે રહેં.

(તનદુરસ્તી)

હુએ જહાં તક ખલ્કમેં [1]પીરો જવાં ખુરદો કબીર
આલિમો [2]ફાઝિલ [3]ગદાઓ બાદશાહ મીરો વજીર;
ક્યા તવંગર ક્યા ગની ક્યા [4]બેનવા ઔર ક્યા ફકીર
સબ જહાંમેં હુએં ઉસી નુકતે કે [5]કાએલ અએ અઝીઝ.

(તનદુરસ્તી)

તનદુરસ્તી વિષે.

હુંએ મરદ અબ વહીકે જીનોંકા હુએ ફેન દુરસ્ત
હુરમત ઉનીકે વાસ્તે જીનકા ચલન દુરસ્ત;
રેહતા નહીં કિસીકા સદામાલ ધન દુરસ્ત
જીતને સુખન હૈં સબસે યહી હૈ સુખન દુરસ્ત
અલ્લાહ આબરૂસે રખે ઔર તનદુરસ્ત.
દુનિયામે અબ ઉનીકે તઈં કહિએ બાદશાહ

---

૧ બુઢા. ૨ બુજરગી વાળો. ૩ ફકીર. ૪ બેપરવા.
૫ કબુલ કરવા વાળા.

જીનકે બદન દુરૂસ્ત હૈં દિન રાત સાલો માહ
જીસ પાસ તનદુરસ્તી વ હુરમતકી હો સિપાસ;
ઐસી ફિર ઔર કૌનસી દૌલત હૈ વાહ વાહ
સચ પુછિએં તો એએન ચેહ ફઝલે ઇલ્લાહી હૈ.

(જીતને ૩)

ગર દૌલતોં સે ઉસકા ભરા હૈ તમામ ઘર
બીમાર હૈ તો ખાકસે બદતર હૈ સબ વોહ ઝર;
હો તનદુરસ્તી ગરચે ચેહ મુફલિસ હૈ સર બ સર
ફિર ના કિસીકા ખૌફ ન હરગિઝ કિસીકા ડર.

(જીતને)

આજીઝ હો યા ફકીર હો પર તનદુરસ્ત હો
બેઝર હો યા અમીર હો પર તનદુરસ્ત હો;
કએદી હો યા [૧]અસીર હો પર તનદુરસ્ત હો
મુફલિસ હો યા ફકીર હો પર તનદુરસ્ત હો.

(જીતને)

ઇસમેં તમામ ખત્મ હૈં આલમ કી ખૂબીયાં
હો તનદુરસ્ત ઔર મિલી હુરમતસે [૨]આબોનાન;
કિસ્મત સે જબ ચેહ દાનો મયસર હો ફિરતો વાહ
ફિર ઐસી ઔર કૌનસી દૌલત હૈ મેરી જાન.

(જીતને)

પરવા નહીં અગરચે લિખા યા પઢા નહો
મોહતાજ હક સિવાય કિસી ઔર કા નહો;

૧ કેદી. ૨ પાણી અને રોટલી.

[1]હુસ્નો જમાલો ઇલ્મો હુનર કો મિલા નહો
એક તનદુરસ્તી ચાહિયે કુછ હોવે યા નહો.

(જીતને ૬)

બીમાર ગરચે લાખ તરહસે હો બાદશાહ
તો ઉસ્કો જાનિયે યેહ ગદાસે ભી હુએ તબાહ;
હમતો ઉસીકો શાહ કહેં ઔર જહાંપનાહ
અબ જીસ્કા તન દુરસ્ત હો હુરમત સે હો નીબાહ.

(જીતને ૭)

હૈં ઘરમેં લાખ દૌલતેં બીમારકે કને
ઔર નેઅમતો કે ઢેર લગે હોં બને ઠને;
બેહતર હૈ મુફ્લસીકે મિયાં ચાબને ચને
જો તનદુરસ્ત હૈ વહી દૂલા વહી [2]બને.

(જીતને ૮)

કુદરત સે યેહ જો તનકી બની હૈ હરએક કલ
જબ તક યેહ કલ બની હૈ જભી તક બની હૈ [3]કલ;
ગર હો ખુદા ન ખ્વાસત એક કલભી [4]ચલબિચલ
ફિર ન ખુશી ન અએશ ન કુછ ઝિંદગી કા ફલ.

(જીતને ૯)

[5]અદના હો યા ગરીબ તવંગર હો યા ફકીર
યા બાદશાહ શેહેરકા યા મુલ્કકા વઝીર;
હૈ સબકુ તનદુરસ્તી વ હુરમત હૈ [6]દિલ પઝીર
જો તૂને અબ કહા સો યહી સચ હુએ અએ નઝીર.

(જીતને ૧૦)

---

૧ ખુબસુરતી. ૨ વર. ૩ આરામ ૪ ઢીલી.
૫ હલકા. ૬ પસંદ.

સબર વિષે.

જો [1]ફ્કરમેં પુરે હૈં વોહ હર હાલમેં ખુશ હૈં
હર કામમેં હર [2]દામમેં હર હાલમેં ખુશ હૈં;
ઘર માલ દિયા યારને તો માલ મેં ખુશ હૈં
[3]ઇખલાસમેં [4]અદબારમેં [5]ઇકબાલમે ખુશ હૈં
પુરે હૈં વહી મરદજો હર હાલમેં ખુશ હૈં.
ચેહરે પે [6]મલામત ન જીગર મેં અસરે ગમ
માથે પે કહીં ચેન ન અબરૂમેં કહીં ખમ.
[7]શિકવા ન ઝબાં પર ન કભી [8]ચશ્મ હુઇ [9]નમ
ગમ મેં ભી વહી ઐશ [10]અલમ મેં ભી વહી દમ.
હર બાત હર અવકાત હર અફઆલ મેં ખુશ હૈં
[પુરે હૈ ૨]

ગર [11]યાર કી મરઝી હુઇ સર જોડકે બૈઠે
ઘર બાર છુડાયા તો વહી છોડ કે બૈઠે;
મોડા ઉને જીધર તો હૈં મુંહ મોડકે બૈઠે
ગોદડી જો સિલાઇ તો વોહી ઓડકે બૈઠે
દુઃખ દરદમેં આફાતમેં જંજાલમેં ખુશ હૈ.
[પુરે હૈ ૩]

ગર ઉસને દિયા ગમતો ઉસીગમમેં રહે ખુશ
ખાનેકો મિલા કમ તો ઉસી [12]કમ મેં રહે ખુશ;
જીસ તૌર રખા ઉસને ઉસીદમમેં રહે ખુશ

---

૧ સંતોષ. ૨ ફાંસો. ૩ દોસ્તી. ૪ પડતી. ૫ ચઢતી
૬ ઉદાસી. ૭ ફરયાદ. ૮ આંખ. ૯ આંસુથી ભરેલી.
૧૦ દુઃખ. ૧૧ ખુદા. ૧૨ ઓછું.

ગર શાલ ઉડાઇ તો ઉસી શાલમેં ખુશ હૈં. [પુરે ૪]

જીને કા ન [1]અંદુહ ન મરનેકા ઝરા ગમ
[2]યકસાં હૈ ઉન્હે ઝિંદગી ઔર મૌતકા [3]આલમ;
વાકેફ ન બરસ સે ન મહીને સે વોહ એકદમ
નઇ શબકી મુસીબત ન ફભી રોઝકા માતમ
દિન રાત ઘડી પેહેર માહ વ સાલમેં ખુશહૈં. [પુરે હૈ ૫]

કુછ ઉનકો તલબ ઘરકી ન બાહેર સે ઉન્હેં કામ
તકિયેકી ન ખ્વાહેશ ન હૈ બિસ્તરસે ઉન્હેં કામ;
મુફલીસસે ન મતલબ ન તવંગરસે ઉનેં કામ
[4]અસ્તલ કી હવસ દીલમેં ન મંદિરસે ઉનેં કામ
મૈદાનમેં બાઝારમેં [5]ચોપાલમેં ખુશ હૈં. [પુરે હૈ ૬

ઉનકે તો જહાંમેં અજબ આલમ હૈં નઝીર આહ
અબ ઐસે તો દુનિયામેં વલી કમ હૈં નઝીર આહ;
કયા જાને ફરશતે હૈં કે આદમ હૈં નઝીર આહ
હર વકત હર આનમેં [6]ખુરરમ હૈં નઝીર આહ
જીસ ઢાલમેં રખા વોહ ઉસી [7]ઢાલમેં ખુશ હૈં.
[પુરે હૈં ૭]

શરીર વિષે.

યેહ તનજો હૈ હરએક ઉતારેકા ઝોંપડા
ઇસસે હૈ અબભી સબકે [8]સહારેકા ઝોંપડા;

---

૧ દલગીરી ૨ એક સરીખુ ૩ વખત. ૪ હવેલી.
૫ ખુલો રસ્તો, ૬ ખુશી, ૭ રીત. ૮ આસરો.

ઇસમેં હ બાદશાહકે [1]નઝારેકા ઝોંપડા
ઇસમેં હી હૈ ફકીર બિચારેકા ઝોંપડા.
અપના ન મોલકા ન ઇજારે કા ઝોંપડા
બાબા યેહ તન હૈ હમકે ગુઝારે કા ઝોંપડા. ૧]

ઇસમેં હૈં ભોલે ભાલે ઇસીમેં સિયાને હૈં
ઇસમેં હૈં હુશીઆર ઇસીમેં દિવાને હૈં;
ઇસમેં હૈં દુશમન ઇસમેંહી અપને બિગાને હૈં
[2]શાહ ઝોંપડાભી અપને ઇસીમેં નમાને હૈં.

(અપના ૨)

ઇસમેં હી લોગ ઇશક મોહોબત કે મારે હૈં
ઇસમેં હી [3]શોખ [4]હુસ્ન કે ચાંદ ઔર સિતારે હૈં;
ઇસમેં હી યાર દોસ્ત ઇસીમેં પીયારે હૈં
શાહ ઝોંપડાભી અપને ઇસીમે બિચારે હૈ

(અપના ૩

ઇસમેં હી [5]અહલે દૌલતો [6]મુનઅમ અમીર હૈં
ઇસમેં હી રેહતે સારે જહાંકે ફકીર હૈં.
ઇસમેં હી શાહ ઔર ઇસીમેં વઝીર હૈં
ઇસમેં હી હૈ [7]સગીર ઇસીમેં [8]કબીર હૈં.

(અપના ૪)

દુનિયામાં ઇનસાફ વિષે.

હૈ દુનિયા જીસકા નામ મિયાં યે ઔર તરાંહકી બસ્તી હૈ

---

૧ જોવું. ૨ ઝુપડાનો માલેક. ૩ માશુક. ૪ ખુબસુરતી.
૫ પઇસાવાળો. ૬ તવંગર. ૭ નાના. ૮ મોટા.

જો મેહેંઓકો મેહ મેંહગી હૈ ઔર સસતોં કો મેહ સસતી હૈ;
યહાં હરદમ ઝગડે ઉડતે હૈં હરઆન અદાલત બસ્તી હૈ
ગર મસ્ત કરેતો મસ્તી હૈ ઔર [1]પસ્ત કરેતો [2]પસ્તી હૈ.
કુછદેર નહીં અંધેર નહીં ઇનસાફ ઔર અદલ પરસ્તી હૈ
ઇસ હાથ કરો ઉસ હાથ મિલે યહાં સોદા [3]દસ્ત બદસ્તી હૈ.
જો ઔર કિસીકા માન રખે તો ઉસ્કોભી [4]અરમાન મિલે
જો પાન ખિલાવે પાન મિલે જો રોટી દેતો નાનમિલે;
નુકસાન કરે નુકસાન મિલે એહસાન કરે એહસાન મિલે
જો જેસા ઉસ્કે સાથ કરે ફિર વેસા ઉસ્કો [5]આન મિલે.

(કુછ દેર ૨)

જો પાર ઉતારે ઔરોંકો ઉસ્કી ભી પાર ઉતરની હૈ
જો [6]ગરક કરે ફિર ઉસ્કો ભી યાં ડુબકોં ડુબકોં કરની હૈ;
શમશીર તીર બંદુક [7]સિનાન ઔર નસતર તીર [8]નહરની હૈ
યહાં જેસી જેસી કરની હૈ ફિર વેસી વેસી ભરની હૈ.

(કુછ દેર નહીં)

જો ઉપર ઉંચા બોલ કરેતો ઉસ્કા બોલભી બાલાહૈ
ઔર દે પટકે તો ઉસકો ભી કોઇ ઔર પટકને વાલા હૈ;
બે ઝુલમ, ખતા જીસ ઝાલિમને મઝલુમ ઝબહ કરડાલા હૈ
ઉસ ઝાલિમકોભી લોહુકા ફિર બેહતા નદી નાલા હૈ.

(કુછ દેર નહી

જો ઔર કિસીકો ના હકમેં કોઇ જુઠોનું બાત લગાતા હૈ

---

૧ હલકું ૨ હલકાઇ ૩હાથો હાથ. ૪ માન.
૫ આવી મળે. ૬ ડુબાવવું. ૭ ભાલો. ૮ હથીયાર.

ઔર કોઇ ગરીબો બેચારા હુકના હુકમેં લુટ જાતા હૈ;
વોહ આપભી લુટા જાતા હૈ ઔર લાઠી પાઠી ખાતા હૈ
જો જૈસા જૈસા કરતા હૈ ફિર વૈસા વૈસા પાતાહૈ.

(કુછ દેર નહી)

હુએ ખટકા ઉસકે હાથ લગા જો ઔર કિસીકો દે [1]ખટકા
ઔર ગએબ સે ઝટકા ખાતા હૈ જો ઔર કિસીકો દે ઝટકા;
[2]ચીરે કે બીચમેં ચીરા હૈ ઔર પટકે બીચજો હુએ [3]પટકા
કયા કહિયે ઔર નઝીર આગે હૈ રોઝ તમાશા ઝટ પટકા.

(કુછ દેર નહી(

આદમી વિષે.

દુનિયામેં બાદશાહ હૈસોહૈ વોહ ભી આદમી
ઔર મુફલિસો ગદા હૈસોહૈ વોહભી આદમી;
ઝરદાર [4]બેનવા હૈ સો હૈ વોહભી આદમી
નઅમત જો ખા રહા હૈ સો હૈવોહભી આદમી
ટુકડે ચબારહા હૈ સો હૈવોહભી આદમી.
મસજીદભી આદમીને બનાઇ હૈ યહાં મિયાં
બનતે હૈં આદમીહી ઇમામ ઔર [5]ખુત્બાખ્વાન;
પઢતે હૈં આદમી હી કુરાન ઔર નમાઝિયાં
ઔર આદમી હી ઉનકી ચુરાતે હૈં જુતિયાં

---

૧ ઇજા. ૨ પાઘડી ૩ કમરબંદ ૪ ગરીબ,
૫ ખુતબો પઢવા વાળો.

જો ઉનકુ [1]તાડતા હૈ સો હૈ વોહભી આદમી.
યહાં આદમીપે જાનકો વારે હૈ આદમી
ઔર આદમી હી તેગસે મારે હૈ આદમી;
પઘડી ભી આદમી કી ઉતારે હૈ આદમી
ચિલ્લાકે આદમીકો પુકારે હૈ આદમી
ઔર સુનકે દૌડતા હૈસો હૈ વોહભી આદમી.
ચલતા હૈ આદમી હી મુસાફર હોકેલેકે માલ
ઔર આદમી હી મારે હૈ ફાંસી ગલેમેં ડાલ;
યાં આદમી હી સૈદ હૈ ઔર આદમી હી જાલ
સચ્ચાભી આદમી હી નિકલતા હૈ મેરેલાલ
ઔર જુઠકા ભરા હૈ સો હૈવોહભી આદમી.
યહાં આદમી હી શાદી હૈ ઔર આદમી બિયાહ
કાઝી વકીલ આદમી ઔર આદમી ગવાહ;
તાશે બજાતે આદમી ચલતે હૈ [2]ખ્વામખ્વા
દૌડે હૈં આદમી હીતો મશઅલ જલાકે રાહ
ઔર બ્યાહને ચડાહૈસો હૈ વોહભી આદમી.
બૈઠેહૈં આદમીહી દુકાને લગાલગા
ઔર આદમી હી ફિરતે હૈં રખ સરપે ખુંચા;
કહતા હૈ કોઇલો કોઇ કહતા હૈ લારેલા
કિસ કિસ તરહકો બેચેં હૈં ચીઝેં બનાબના
ઔર મોલ લે રહા હૈ સો હૈ વોહભી આદમી.
એક આદમી હી લઅલો જવાહેર હૈં બેબહા
ઔર આદમી હી ખાકસે બદતર હી હો ગયા

---

૧ ઓળખે છે. ૨ જરૂર. ૩ રસ્તો.

કાલાભી આદમી હે કે ઉલટા હે જ્યું તવા
ગોરાભી આદમી હે કે ટુકડા હે ચાંદકા.
ચેહ શકલ [1]બદનુમા હે સો હે વોહભી આદમી.
એક આદમી હે જીનકી ચેહ કુછ ઝરક બરક હે
રૂપેકે ઉનકે પાંઉંમે સોનેકે ફરક હેં.
ઝમકે તમામ [2]ગુરબસે લે તાબ [3]શરક હેં
[4]કુમખ્વાબ તાશ શાલો દો શાલો મેં ગરક હેં
ઔર ચીથડાં લગા હે સો હે વોહભી આદમી.
અશરાફ ઔર કમીને સેલે શાહ તા વઝીર
હેં આદમીહી સાહેબે ઇઝત ભી ઔર ફકીર;
યાં આદમી મુરીદ હેં ઔર આદમી હેં પીર
અછાભી આદમી હી કહાતા હે એ નઝીર
ઔર સબમેં જો બુરા હે સો હે વોહભી આદમી.

બુઢાપા વિષે.

બટ માર અજલ કા આ પહોંચા ટુક ઉસકો દેખ ડરો બાબા
અબ અશ્ક બહાઓ આંખોંસે ઔર આહેં સરદ ભરો બાબા;
દિલ હાથ ઉઠા અબ જીનેસે બે બસ મત માર મરો બાબા
જબ બાપકી [5]ખાતિર રોતેથે અબ અપની ખાતિર રો બાબા.
તનસુખા કુબડી પીઠ હુઇ ઘોડે પર જીન ધરો બાબા
અબ મોત નકારા બાજ ચુકા ચલને કી ફિકર કરો બાબા

---

૧ બેડોળ. ૨ પશ્ચિમ. ૩ પુરવ ૪ ઝરી ૫ વાસતે

અબજીને કુ તુમ રૂખસત દો ઔર મરને કો મેહમાન કરો
ખેરાત કરો એહસાન કરો યા પુન કરો યા દાન કરો;
યા પૂરી લડુ ખિલવાઓ યા ખાસા હલવા નાન કરો
કુછ લુત્ફ નહીં અબ જીને મેં અબ ચલનેકા કુછ ધ્યાન કરો.
દિલ ફુટો અપના જીનેસે અબ ઔર ગલેકો મત કાટો
અબ ચાટ ફનાકી ટુક ચખ્ખો ઔર ખૂનકિસીકા મત ચાટો;
ધન છોડો હિસ્સા બખરેકી ઔર ભાઇ અપની તુમ બાંટો
ના ફંદ બછેરે ચુકે અબ ઔર દોલત્તી મત છાંટો.

(તન સૂખ)

ગર અછી કરની નેક અમલ તુમ દુનિયાસે લે જાઓગે
તો ઘર અછાસા પાવોગે ઔર સુખસે બેઠ કે ખાઓગે;
ઔર એસી દોલત છોડકે તુમજો ખાલી હાથોં જાઓગે
કુછ નહીં બન આવેગા તુમસે ઘબરાઓગે પછતાઓગે.

(તન સૂખા ૪)

યેહ ઉમર જીસે તુમ સમજે હો યેહ હરદમ તનકો ચુનતી હૈ
જીસ લકડી કે [1]બલ બૈઠે હો દિન રાત યે લકડી ઘુનતી હૈ.
તુમ ગઠડી બાંધો કપડેકી ઔર દેખ અજલ સર ધુનતી હૈ
અબ મોત કફનકે કપડેકા યાં તાના બાના બુનતી હૈ.

(તન સૂખા ૫)

ઘર બાર રૂપીએ ઔર પૈસે મેં મત દિલકો તુમ [2]ખુરસંદ કરો
યા ગોર બનાઓ જંગલમેં યા જમના પર આનંદ કરો;
મોત આન લતાડેગી આખિર કુછ મકર કરો યા ફંદ કરો

---

૧ ભરોસો. ૨ ખુશી. ૩ લાત મારશે.

બસ ખૂબ તમાશા દેખ ચુકે અબ આંખે અપની બંદ કરો.

(તન સૂખ ૬)

યેહ ઉંડ કિરાયેકા યારો સંદૂક જનાઝા અરથી હૈ
જબ ઇસ પર હો અસવાર ચલે ફિર ઘોડા હુએ નઇ હાથી હૈ
કિસ નીંદ પડે તુમ સોતે હો યે બોજ તુમારા ભારી હુએ
કુછ દેર નહીં અબ આહ નઝીર તઇયાર ખડી અસવારી હુએ.

(તન સુખ ૭)

જુદાઇ વિષે.

જહાંમેં નામતો સુનતેથે હમ જુદાઇકા
પલે ન દેખાથા દરદો [2]અલમ જુદાઇકા;
દિયા [3]ફલકને હમેંભી યે [4]સિમ જુદાઇકા
બડા હુએ [5]મરગસે એક એક દમ જુદાઇકા
ગઝબ હુએ કહેર હુએ યારો સિતમ જુદાઇકા
ખુદા કિસીકો ન દિખલાએ ગમ જુદાઇકા

ઘડી ઘડી મેં ઉઠે હૈ તડપકે દિલસે આહ
જીગરકે ટુકડે નિકલતે હૈં [6]અશકકે હમરાહ
જો કોઇ શકલ મેરી દેખતા હૈ અબ વલ્લાહ
યહી કહે હૈ વોસીનેસે સરદ ભરકર આહ.

(ગઝબ હુએ ૨)

---

૧ પાણી. ૨ દુઃખ. ૩ આસમાન. ૪ ઝેર. ૫ મોત.
૬ આંસુ.

જો આશના હૈં મેરે મુજકો દખ રહતે હૈં
સબ અપને હુએફસે મલમલ કે હાથ કહતે હૈં.
(ગઝબ ૩)

કભી [1]ચમન મેં જો ઘભરાકે હું નિકલ જાતા
તો વહાંભી હાએ ઝરા દિલ નહીં હૈ ઠેહરાતા;
જીધરકો જાઉં ઉધર ગમ જીગરકો હુએ ખાતા
અજબ ખરાબી હુએ કુછ હાએ બન નહીં આતા.
(ગઝબ ૪)

જો કોઇ પૂછે હૈ કયા તુજપે દુઃખ પડા એસા
કે જીસ સબબ સે તું ફિરતા હુએ ઇસ કદર [2]શૈદા;
મૈં ઉસકો જીસ ઘડી દેતા હું અપના હાલ સુના
તો ભરકે આંખોંમેં આંસૂયહી વોહ હુએ કહેતા.
(ગઝબ ૫)

જો મુજપે આન પડા દિન [3]સિયાહ મત પૂછો
હુવા હું [4]હિજરમેં એસા તબાહ મત પૂછો;
સિવાય [5]મરગ નહીં અબ નિબાહ મત પૂછો
જો ઝુલ્મ મુજપે ગુઝરતા હૈ આહ મત પૂછો.
(ગઝબ ૬)

જુદાઇ હાએ મોહોબતકી કયા બુરી હુએ શએ
કે દિલ ન [6]બઝમમેં બહલે ન ખુશ લગે હુએ હુએ;
નઝીર હિજરકે અબ ગમકો રોઇએતા કએ
બહોત બુરા હુએ યેહ આશક કે હકમેં દુઃખ હુએ હુએ.
ગઝબ ૭

૧ બાગ. ૨ દીવાનો. ૩ કાળો. ૪ જુદાઇ.
૫ મોત. ૬ બાગ.

દુનિયાના ફરેબ વિષે.

કયા કયા ફરેબ કહિએ દુનિયાકે [1]ફિતરતોંકા
મકરો દગા વ [2]દુઝદી હુએ કામ [3]અકસરોંકા;
જબ દોસત મિલકે લૂટેં અસબાબ [4]મુશફકોંકા
ફિર કિસ ઝબાંસે [5]શિકવા અબ કીજીએ દોસતોંકા.
હુશીઆર યાર જાની યેહુ [6]દશ્ત હૈ ઠગોંકા
યહાં ટુક નિગાહ ચૂકી ઔર માલ દોસતોંકા.
ગરદિનકો હુએ ઉચકકા તો ચોર રાતમેં હુએ
નિત [7]ખટકે કુછ ન પૂછો હર બાત બાતમેં હુએ;
ઉસ્કે બગલમેં કુસ્તી [8]તેગ ઉસ્કે હાથમેં હુએ
વોહ ઉસ્કી ફિકરમેં હુએ યેહુ ઉસ્કી ઘાતમેં હુએ.
[હુશી આર]

ચિડીયાને દેખ ગાફિલ કપડા ઉધર ઘસીટા
કવ્વે ને વકત પાકર ચિડીયાકા ઘર ઘસીટા;
ચીલોંને મારનેમેં કવ્વોંકા સર ઘસીટા
જો જીસ્કે હાથ આયા ઉસ્ને હી ઘર ઘસીટા.
[હુશીઆર]

[9]સયાદ ચાહતા હૈ હો સએદકા ગુઝારા;
ઔર [10]સએદ ચાહે દાના ખાકર કરે [11]ગુઝારા;
[12]કાબૂ ચઢાતો ઉસ્કા દાના વો ખા સિધારા
ઔર કુછભી ચાલ ચૂકા તો યૂંહી જાલમારા.

---

૧ દગા. ૨ ચોરી. ૩ ઘણુા ખરા. ૪ દોસતો. ૫ ફરીયાદ.
૬ જંગલ. ૭ ધાસતી. ૮ તલવાર. ૯ શિકારી.
૧૦ શિકાર. ૧૧ ગુજરાન. ૧૨ ફુરસત.

[હુશીઆર]

નિકલા હૈ શેર ઘરસે ગીધડકા ગોશ્ત ખાને
ગીધડ કીધન લગાદે ખુદ સિરકો ઠિકાને;
ક્યા ક્યા કરે હૈં [1]બાહમ મકરો દગા બહાને
યહાંવો બચા નઝીર અબ જીસ્કો રખા ખુદાને.

[હુશીઆર]

મોત વિષે.

દુનીયા મેં અપના જી કોઇ [2]એહુલ્લાકે મરગયા
દિલ તંગીઓંસે ઔર કોઇ [3]ઉકતા કે મર ગયા;
આકિલથા વોહતો આપકો સમજા કે મરગયા
જીતા રહા ન કોઇ હર એક આકે મરગયા.
પેહના લિબાસ ખુબ અગર અતરકા ભરા
યા ચીથડોંકી ગોદડી કોઇ ઓઢ કર સુવા;
આખીરકો જબ અજલકે [4]ચિલે આનકર હુવા
પૂલીકી ઝોંપડી કો કોઇ છોડ કર ચલા.
બાગો મકાનો મેહેલ કોઇ બનવાકે મરગયા.

જીતા રહા ૨

ક્યા કાલે પીલે શિકલકે ક્યા ગોરે ગુલઉઝાર
આશક કોઇ હુએ ઔર કોઇ મઅશુક તરહેદાર;
આકિલ હકીમો આમિલો ફાઝિલ રસાલદાર
પંડિત નજુમી [5]બૈદ યા દાના યા હુશીયાર

---

૧ સાથે. ૨ ખુશી કરીને. ૩ દલગીર થઇને. ૪ નીચે
૫ વઇદ.

દો દિનકી [1]શાન હરકોઇ દિખલાકે મર ગયા.
(જીતા રહા ૩)

ફના વિષે.

કી વસ્લમેં [2]દીલબરને [3]ઇનાયાત તો ફિર ક્યા
યા ઝુલ્મ સે દી [4]હિજરકી આફાત તો ફિર ક્યા;
ગુસ્સા રહાયા પ્યારસેકી બાતતો ફીર ક્યા
ગર અએશસે અશરતમેં કટી રાત તો ફિર ક્યા
ઔર ગમ મેં બસર હો ગઇ અવકાત તો ફિર ક્યા.
થે વોહ જો દુરો લઅલસે બેહતર લબે દંદાન
આખિર કો જો દખાતો મિલે ખાક કે દરમ્યાન;
જીન આંખોકો મીલના હૈ ભલા ખાકકે દરમ્યાન
દિન અગર ઉન આંખોંને દુનિયામેં મેરી જાન
કી [5]નાઝો અદાઓંકી ઇશારાત તો ફિર ક્યા.
ગર અપના હુવા મન્સબો જાગીર કા નકશા
ઔર એક કો મરમરકે મિલા ભીખ કા ટુકડા;
ક્યા ફરક હુવા દોનોંમેં જબ મરના હી ઠેરા
ઉસને કોઇ દિન બેઠ કે આરામસે ખાયા
વોહ માંગતા [6]દર દર ફિરા ખૈરાત તો ફિર ક્યા.
દુનિયામેં લગા મુફલિસો દરવેશસે તા શાહ

---

૧ દમામ. ૨ પયારૂ. ૩ મેહેરબાની ૪ જુદાઇ.
૫ નખરાં. ૬ ઘેરેઘેર

સબ ઝરકે તલબગાર હૈં લે [1]માહીસે તા [2]માહ;
મરતા હૈ કોઇ માલ પે ઢૂંઢે હૈ કોઇ જાહ
દૌલત હી કા મિલના હૈ બડી ચીઝ નઝીર આહ
[3]બિલફરઝ હુઇ ઉસસે મુલાકાત તો ફિર કયા.

ગર શાહ સરપે રખ કર [4]અફસર હુવા તો ફિર કયા
ઔર બહરે સલતનત કા ગૌહર હુવા તો ફિર કયા;
માહી [5]અલમ મરાતબ પુરઝર હુવા તો ફિર કયા
નૌબત નિશાન નકારા દરપર હુવા તો ફિર કયા
સબ મુલ્ક સબ જહાંકા સરવર હુવા તો ફિર કયા.
કયા રખકે ફૌજ લશ્કર કી, સલતનતપનાહી
ફેરી દોહાઇ અપની લે માહતા બ માહી;
જબ આનકર ફનાકી સર પર પડી તબાહી
ફિર સર રહા ન લશ્કર ન તાજ બાદશાહી
દારા જમો સિકંદર અકબર હુવા તો ફિર કયા.
યાઝાતમેં કહાએ નામી અસીલ ઝાતી
જમશીદ [6]ફરકે પોતે નૌશીરવાંકી નાતી;
થે આપ મિસ્લે દૂલા ઔર ફૌજ થી બરાતી
જબ ચલ બસે તો કોઇ ફિર સંગ થા ન સાથી
મુલ્કો મકાં ખઝાના લશ્કર હુવા તો ફિર કયા.
કિતને દિનોં યે [7]ગુલ થા નવાબ હુએ યે ખાં હૈં
યે હૈં પંજ હઝારી યેહ આલી ખાનદાન હૈં;
જાગીરો માલો મનસબ ગો આજ ઉનકે યાં હૈં
દેખાતો એક ઘડીમેં મેં નહી નામ ન નિશાં હુએં.

---

૧ માછલી. ૨ ચદર. ૩ ખરેખર
૪ સરદાર ૫ પદવી ૬ બુજરગ ૭ ચરચા

દો દિનકા શૌર ચરચા ઘરઘર હુવા તો ફિર ક્યા.
કેહતાથા કોઇ દેખો યે હે અમીરખાંજી
ફિર કીસ્કે મીરખાંજી કિસ્કે વઝીરખાંજી;
પંજા ઉડા કજાકા જબ આએ શીરખાંજી
ઔર યેહ હૈં ખાન ખાના ઔર યેહ મશીરખાંજી
ઉમદા ગની તવંગર બાઝર હુવા તો ફિર ક્યા.
યેહ પાલકી યેહ હાથી હે ઝુલ્ફકારખાં કા
કેહતા થા કોઇ ઘોડા હએ નામદારખાંકા;
આયા કદમ અજલ કે જબ તીસમારખાંકા
ખરભી કહીં ન દેખા ફિર શાહ સવારખાંકા
ઝહ પાન મેગ ડંબર દર પર હુવા તો ફિર ક્યા.
કિતનોને બાદશાહી કી ક્યા ક્યા ખિતાબ પાયા
મોહરે બડી ખોદાઇ સિક્કા બડા બનાયા;
જબ આન કર ફનાને નામો નિશાન મિટાયા
વોહ નામ ઔર વોહ સિક્કા ઢૂંઢા કહીં ન પાયા
દો દિનકા મોહર છાપા દર પર હુવા તો ફિર ક્યા.

ફના [illegible]પે.

દુનિયામેં કોઇ [1]શાદ કોઇ [2]દરદનાક હે
યા ખુશ હે યા [3]અલમ કે સબબ સીના ચાક હે;
હરએક દમ સે જાન કા હરદમ [4]તપાક હે
નાપાક તન પલીદ નજીસ યાકે પાક હએ

---

૧ ખુશી ૨ દુઃખી ૩ ગમ ૪ મહોબત

જો ખાક સે બના હૈ વોહ આખિર કો ખાક હૈ.
હૈ આદમી કી ઝાતકા ઇસજા બડા [1]ઝુહૂર
હે અરશ તા બ ફરશ ચમકતા હૈ ઉનકા નર;
ગુઝરે હૈં ઉનકી કબર પે જબ [2]વહશી ઔર [3]તુયૂર
રોરો યહી કહે હૈ હરએક કબરકે હુઝૂર. જો ખાક
વોહ શખ્સ થે જો સાત વિલાયત કે બાદશાહ
હશમત સે ઉનકે અરશ સે ઊંચી થી [4]બારગાહ;
મરતે હી ઉનકે તન હુએ ગલીઓંકી ખાકરાહ
અબ ઉનકે હાલકી ભી યહી બાત હૈ ગવાહ. જો ખાક
કિસ કિસ તરહકે હો ગએ મહબૂબ [5]કજ કુલાહ
તન જીનકે મિસ્લે ફૂલ થે ઔર મુંહ ભી [6]રશ્કે માહ;
જાતી હૈ ઉનકે કબર પર જીસદમ મેરી નિગાહ
રોતા હું જબ તો મૈં યહી કેહ કેહકે દિલમે આહ. જો ખાક
[7]ઉમદા કે તનકો તાંબેકે સંદૂકમેં ધરા
મુફલિસકા તન પડા રહા માટી ઉપર [8]પડા;
કાયમ યહાં ચેહ ઔર ન સાબિત વો વહાં રહા
દોનોકુ ખાક ખાગઇ યારાં કહું મૈં કયા. જો ખાક
ગર એકકું દો હઝાર રૂપીએકા મિલા કફન
ઔર એક યું પડા રહા બે કસ [9]ઉમરહના તન;
કીડે મકોડે ખાગએ દોનોંકે તન બદન
દેખીજો હમને આહ તો સબ યેહી હૈ સુખુન. જો ખાક

---

૧ દેખાવ ૨ જાનવરો ૩ પક્ષીઓ ૪ બેઠક
૫ વાંકી ટોપીવાલી ૬ ખુબસુરત ૭ અમીરલોક
૮ સીધું ૯ ખુલું શરીર

૫૦ શેઠ મુલજીભાઇ જીવરાજભાઇ
૫૦ " જેરાજભાઇ પીરભાઇ
૫૦ " હબીબભાઇ ઇબરાહીમભાઇ
૫૦ " કરીમભાઇ ઇબરાહીમભાઇ
૨૫ " મહમદભાઇ ડોસાભાઇ
૨૦ " રેહેમુભાઇ અલાનાભાઇ
૨૦ " ફાજલભાઇ વીસરામભાઇ
૨૦ " માહામધભાઇ સચુભાઇ
૨૦ " હાજીભાઇ લાલજીભાઇ
૨૦ " નેણશીભાઇ ખેરાજભાઇ
૧૫ " ઇબરાહીમભાઇ હાશમભાઇ
૧૦ " દાતુભાઇ મનજીભાઇ
૧૦ " લધાભાઇ દેવજીભાઇ
૧૦ " મુમણભાઇ ગાંગજીભાઇ.
૫ " કરમાલીભાઇ રહીમભાઇ બી. એ.
૫ " મેહેરાલીભાઇ સોમજીભાઇ
૫ " રા. રા. વીઠલજી કેશવજી દવે બી. એ.
૫ " ફેજલાભાઇ કાસમભાઇ નાથાભાઇ
૫ " કાસમભાઇ શુમારભાઇ
૫ " શુમારભાઇ વીરજી
૨ " કાસમભાઇ નાનજી
૧ " રહીમભાઇ માહમધ રાએશી
૧ " અબદલા નુરમહમધ
૧ " અરદેશાર બીખાજી
૧ " હુસનભાઇ માહમધભાઇ
૧ " વજીરભાઇ મેહેરાલીભાઇ

જાહેર ખબર

આ ચોપડી નીચે લખેલે ઠેકાણેથી મળશે.

મુંબઈ:—કોટમાં, જહાંગીરજી બેજનજી કરાણીની દુકાને પારસી બજાર.

" એરચશા કરાણી ધોબીતલાવ.

" દામોદર ઈશ્વરદાશ રામવાડી.

" શેરીયારજી હોરમસજી માસ્ટર રામદેવી.

પંડીત જેઠારામ મકુનજી. ઠે. મોમાદેવી ના દરવાજા આગલ.

" બહારકોટ, મુલજી જીવરાજ ખોજા જનરલરીડીંગ રૂમ અને લાઈબ્રેરી.